

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Tertivs. Vtrum abstractis per intellectum proprietatibus, seu
relationibus à personis adhuc remaneant hypostases.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

Inter has autem abstractiones hac est differentia, A quod in abstractione qua fit secundum vniuersale & particulare, non remanet id, à quo fit abstractio. Remota enim ab homine differentia rationali, non remanet in intellectu homo, sed solum animal.

In abstractione verò qua attenditur secundum formam à materia, vtrumque manet in intellectu. Abstrahendo enim formam circuli ab are, remanet seorsum in intellectu nostro & intellectus circuli & intellectus are. Quamuis autem in diuinis non sit vniuersale, neque particulare, nec forma, & materia secundum rem, tamen secundum modum significandi inuenitur aliqua similitudo horum in diuinis, secundum quem modum Dam. * dicit, quod commune est substantia, particulare verò hypostasis. Si igitur loquamur de abstractione, qua fit secundum vniuersale

Lib. 3. orib.
fid. c. 6. in
prim

& particulare, remotis proprietatibus remanet in intellectu essentia communis, non autem hypostasis patris, qua est quasi particulare. Si verò loquamur secundum modum abstractionis formae à materia, remotis proprietatibus non personalibus, remanet intellectus hypostasis & personarum. Sicut remoto per intellectum à patre, quod sit ingenuus, vel spirans, remanet hypostasis, vel persona patris. Sed remoto a proprietate personali per intellectum, tollitur intellectus hypostasis. Non enim proprietates personales sic intelliguntur aduenire hypostasis diuinis, sicut forma subiecto praesistenti, sed feruntur secundum sua supposita, in quantum sunt ipsae personae subsistentes. Sicut paternitas est ipse pater. Hypostasis enim significat aliquid distinctum in diuinis, cum hypostasis sit substantia indiuidua. Cum igitur relatio sit quae distinguit hypostases, & constituit (vt dictum est *) relinquatur, qd relationibus personalibus remotis per intellectum, non remaneant hypostases. Sed (sicut dictum est †) aliqui dicunt quod hypostases in diuinis non distinguuntur per relationes, sed per solam originem, vt intelligatur pater esse hypostasis quaedam per hoc, qd non est ab alio: filius aut per hoc, quod est ab alio per generationem. Sed relationes aduenientes quasi proprietates ad dignitatem pertinentes constituunt rationem personae. Vnde & personales dicuntur. Vnde remotis huiusmodi relationibus per intellectum, remanent quidem hypostases, sed non personae. Sed hoc non potest esse propter duo. Primo, quia relationes distinguunt, & constituunt hypostases, vt ostensum est. *

Art. praec.

Art. praec.

Secundo, quia omnis hypostasis naturae rationalis est persona vt patet per definitionem Boet. dicentis, quod persona, est rationalis naturae indiuidua substantia. Vnde ad hoc quod esset hypostasis, & non persona, oporteret abstrahi ex parte naturae rationalitatem, non autem ex parte personae proprietatem.

Art. praec.

Boet. lib. de

duab. nat. à

prim. lib.

Ad Primum ergo dicendum, quod persona non addit supra hypostasis proprietatem distinguentem absolute, sed proprietatem distinguentem ad dignitatem pertinentem. Totum enim hoc est accipendum loco vnius differentiae. Ad dignitatem autem pertinet proprietas distinguens, secundum quod intelligitur subsistens in naturae rationali. Vnde remota proprietate distinguente à persona, non remanet hypostasis, sed remaneret, si tolleretur rationalitas naturae. Tam enim persona quam hypostasis, est substantia indiuidua. Vnde in diuinis de ratione vtriusque est relatio distinguens.

Ad Secundum dicendum, quod paternitas pater non solum est pater, sed est persona: & est quis, siue hypostasis. Nec tamen sequitur quod filius non sit quis, siue hypostasis, sicut non sequitur, quod non sit persona.

Ad Tertium dicendum, quod intentio Aug. non fuit dicere, quod hypostasis patris remaneat ingenua, remota a paternitate, quasi inna scibilis constituat, & distinguat hypostasis patris. Hoc enim esse non potest,

cum ingenuum nihil ponat, sed negatiue dicatur: e vt ipsemet dicit. Sed loquitur in communi: quia non omne ingenuum est pater. Remota ergo paternitate, non remanet in diuinis hypostasis patris, vt distinguitur ab alijs personis, sed vt distinguitur à creaturis: sicut Iudaei intelligunt.

o
188

Sensus quaesiti.

TRES huius tituli voces egent nitore. Prima est dictio illa, *abstractus*, quam perspicue distinguit & explicat D. S. in c. Secunda est vox illa, *proprietatibus seu relationibus*, qua significantur, vt aduertit Cai. notiones siue sint personales, siue non personales, vt innascibilitas & spiratio. Postrema est nomen illud *hypostases*, quo significatur indiuiduum substantiae, quod in qualibet eius specie reperitur: atque ideo communius est persona, quae in sola est rationali siue intellectuali natura.

Forma Textus.

DISTINGUIT PRIMò S. D. abstractionem, quae fit per intellectum, in eam qua vniuersale abstrahitur à particulari, vt animal ab homine; & eam qua forma abstrahitur à materia, sicut forma circuli abstrahitur per intellectum, ab omni materia sensibili: Quarum differentia perspicue explicatur in textu.

Secundò statuit tres conclusiones.

PRIMA CONCL. est. Remotis proprietatibus à personis per abstractionem vniuersalis à particulari remanet in intellectu essentia communis, non autem hypostasis Patris, quae est quasi particulare: & eadem ratione nulla alia remanet hypostasis. Probatur ex differentia inter abstractionem vniuersalis à particulari & formae à materia, subsumendo pro minori; quamuis in diuinis non sit vniuersale neque particulare, nec forma & materia secundum rem, inuenitur tamen secundum modum significandi aliqua similitudo horum: ergo remotis &c. Probatur minor ex Damasc. sic loquente; quod commune est substantia, particulare verò hypostasis.

SECUNDA CONCL. Remotis proprietatibus non personalibus per modum abstractionis formae à materia remanet intellectus hypostasis & personarum. Declaratur & probatur; quia remoto per intellectum à Patre, quod sit ingenuus vel spirans, remanet hypostasis vel persona Patris.

TERTIA CONCL. Remota per eundem abstractionis modum proprietate personali per intellectum, tollitur intellectus hypostasis. Probatur ex duplici actu proprietatis personalis, qui sunt constituere & distinguere, hoc modo: Hypostases significat aliquid distinctum in diuinis: sed relatio est quae constituit & distinguit hypostases: ergo remotis per intellectum relationibus personalibus non remanent hypostases. Maior probatur, quia hypostasis est substantia indiuidua. Minor autem probatur: quia proprietates personales non sic intelliguntur aduenire hypostasis diuinis, sicut forma subiecto praesistenti, sed feruntur secundum sua supposita, in quantum sunt ipsae personae subsistentes, sicut paternitas est ipse pater: ergo proprietates siue relationes sunt, quae constituunt & distinguunt hypostases.

Tertio refert opinionem dicentium remotis per intellectum relationibus personalibus remanere quidem hypostases, sed non personas. Priorem partem probabat: quia hypostases in diuinis non distinguuntur per relationes, sed per origines, &c. Secunda verò pars: quia relationes aduenientes quasi proprietates ad dignitatem pertinentes constituunt rationem personae, atque ideo personales dicuntur.

dicuntur. Hanc opinionem quo ad primam eius dictam partem sic impugnat S. D. Relationes distinguunt & constituunt hypostasies, ut probatum est articulo precedente; ergo &c. Quo ad secundam verò partem; quia omnis hypostasis naturae rationalis est persona; ergo ad hoc ut esset hypostasis & non persona, oporteret abstrahi ex parte naturae rationalitatis, non autem ex parte personae proprietatem suam relationem. Antecedens probatur ex diffinitione personae à Boetio tradita, videlicet Persona est rationalis naturae indiuidua substantia.

Expositio Textus.

Dvos abstractionis modos latè distinguit & explicat Caiet. in comm. de ente, & essentia, in questione de primo cognito. Quomodo verò diuinis congruant duo praedicti abstractionis modi, declarat. S. D. 3. p. q. 3. a. 3. in c. & ad 3. & ibidem Cai. explicans, & concilians dicta D. Tho. quae videntur pugnantia.

Dubitationem mouent Ban. & Zumel. circa primam concl. An remotis proprietatibus, per modum abstractionis vniuersalis à particulari, natura quae remanet sit verè persona. Cuius solutionem apud eos lege, si placet.

Caiet dubitatio, & solutio. Impugnatio & alientia confutata.

De veritate secundae conclusioni lege dubitationem formatam & solutam à Cai. cuius solutionem, ut falsam reprehendit Val. falsò nimirum innixus fundamento superius q. 36. a. 2. latè confutato. Existimat enim filium filiatione distinguere à Spiritu S.

Circa probationem tertiae conclus. legenda est explicatio Cai. quam declarat Iauel. de qua redibit sermo in q. magna de constitutiuis & distinctiuis diuinarum personarum in seq. articulo.

Caiet. expositio.

Aperit hic Cai. vim rationis D. Tho. quia confutat secundam partem dicti relatae opinionis in textu; consistit autem in hoc, quod persona super hypostasim nihil adiungit ex parte indiuidui, ut patet ex allata diffinitione Boetij. Cui itaq; relationes sint proprietates indiuiduales, se tenent ex parte indiuiduationis, ideo relationes eque sunt proprietates hypostasis, sicut sunt proprietates personae, & aequalis est abstractio personae, & hypostasis ex parte indiuiduationis suae proprietatis. Sed quia persona super hypostasim addit ex parte naturae intellectualitatem, quae magnam significat dignitatem: ideo dignitas, qua differt persona ab hypostasim, tota se tenet ex parte naturae; ac propterea legitima est illa consequentia D. Tho. videlicet ergo ad hoc ut esset hypostasis & non persona, oporteret abstrahi ex parte naturae rationalitatem, non autem ex parte personae proprietatem, ut satis explicat S. D. in respons. 1.

Postremo lege, si placet, quae scribunt Caiet. & Iauellus circa repons. ad secundum argumentum.

2. Præter. Omnis relatio praesupponit in intellectu id, supra quod fundatur: sicut aequalitas quantitatem. Sed paternitas est relatio fundata super actione, quae est generatio. Ergo paternitas praesupponit generationem.

3. Præter. Sicut se habet generatio actiua ad paternitatem, ita se habet natiuitas ad filiationem. Sed filiatione praesupponit natiuitatem. ideo enim filius est, quia natus est. Ergo, & paternitas praesupponit generationem.

Sed contra. Generatio est operatio persona patris. Sed paternitas constituit personam patris. Ergo prius est secundum intellectum paternitas quam generatio.

Respondeo. Dicendum, quod secundum illos qui dicunt, quod proprietates non distinguunt, & constituunt hypostasies, & sed manifestant hypostasies distinctas & constitutas, absolute dicendum est, quod relationes secundum modum intelligendi, consequuntur actus notionales, ut dici possit simpliciter, quod quia generat, est pater. Sed supponendo quod relationes distinguant & constituant hypostasies in diuinis, oportet distinctione uti. Quia origo significatur in diuinis actiue & passiue: actiue quidem, sicut generatio attribuitur patri, & spiratio sumpta pro actu notionali attribuitur patri & filio. Passiue autem, sicut natiuitas attribuitur filio, & processio spiritui sancto. Origines enim passiue significatae simpliciter procedunt secundum intellectum proprietates personarum procedentium etiam personales. Quia origo passiue significata significatur ut via ad personam proprietate constitutam. Similiter & origo actiue significata prior est secundum intellectum, quam relatio personae originantis, quae non est personalis. Sicut actus notionalis spirationis, secundum intellectum praecedit proprietatem relationis in nominatam, communem patri & filio. Sed proprietates personales patris potest considerari dupliciter. Vno modo, ut est relatio, & sic iterum secundum intellectum praesupponit actum notionalem. Quia relatio, in quantum huiusmodi, fundatur super actum. Alio modo, secundum quod est constitutiva personae, & sic oportet, quod praetelligatur relatio actiui notionali, sicut persona agens praetelligitur actioni.

Ad Primum ergo dicendum, quod cum magister dicit, quod quia generat, est pater: accipitur nomen patris secundum quod designat relationem tantum, non autem secundum quod significat personam subsistentem: sic enim oporteret e conuerso dicere, quod quia pater est, generat.

Ad Secundum dicendum, quod obiectio illa procedit de paternitate, secundum quod est relatio, & non secundum, quod est constitutiva personae.

Ad Tertium dicendum, quod natiuitas est via ad personam filij. Et ideo secundum intellectum praecedit filiationem, etiam secundum quod est constitutiva personae filij. Sed generatio actiua significatur ut progrediens à persona patris. Et ideo, praesupponit proprietatem personalem patris.

Sensus quaestii.

SUPPONITUR hic distinctio inter actus notionales, & proprietates in primo sequentis quaestioni a. declaranda. Verbum autem illud praetelligatur insinuat hic non esse quaestionem de ordine aliquo à parte rei, secundum prius & posterius temporis aut naturae, qui nullus omnino est inter origines suae actus notionales & relationes, immò nec inter personas ipsas, ut probatur infra q. 42. Nomine verò proprietatum relationes positivae & reales intelliguntur, suae sint personales, suae minimè. Quare sub

ARTICVLVS QVARTVS.

Vtrum actus notionales praetelligantur proprietatibus.

213
ad. 27. q. 1. artic. 2. & 3. op. 3. c. 63. & 64.

AD Quartam sic proceditur. Videtur, quod actus notionales praetelligantur proprietatibus. Dicit enim magister. * 27. dist. 1. sent. quod pater semper est qui genuit filium. Et ita videtur, quod generatio secundum intellectum praecedat paternitatem.